

Rýdzo súkromný biznis?

Miesto činu: Výstavba elektrárne by úplne zmenila charakter tiesňavy na tomto malebnom úseku Váhu.

Peter Beleš

Na Vážskej kaskáde má pribudnúť ďalšia vodná elektrárň Nezbudská Lúčka Starhrad. Prečo sú slovenskí rybári proti? O probléme hovoríme s Ing. PETROM BELEŠOM, ichtyológom Slovenského rybárskeho zväzu v Žiline.

Na základe akej iniciatívy ste sa oboznámili s energetickým projektom Nezbudská Lúčka Starhrad pri Strečne ?

– Iniciatíva trvá už viac ako desaťročie. V minulom roku začal investor opäť zhromažďovať nové podklady. Predstavitelia firmy minulý rok osobne navštívili Slovenský rybársky zväz a prezentovali svoj projekt.

Aké sú parametre projektu, kedy by mala byť stavba hotová, kto ju bude financovať?

– Keďže projekt nemáme k dispozícii, nepoznám jeho parametre, ale ide o hatovú malú vodnú elektrárň s výkonom 28 megawattov. Verím, že stavba sa nezrealizuje.

Aké očakávate dopady vodnej elektrárne Starhrad na vodné živočíchy, okolitú krajinu a ľudí v nej?

– Naozaj dúfame, že nakoniec zvíťazí zdravý rozum a výstavba sa neuskutoční. Negatívnych vplyvov je totiž veľmi veľa. Pokúsím sa ich stručne zhrnúť. Po prehradení rieky dôjde k ďalšej fragmentácii toku, zmení sa rýchlosť prúdenia vody na Váhu a vzdutý úsek sa zmení na takmer stojatú vodu. Radikálne sa tým zmení kvalitatívne a kvantitatívne zloženie rybích spoločenstiev. Vodné dielo zablokuje migráciu rýb a vodných živočíchov. V ovplyvnenom úseku sa zvýši sedimentácia dna aj príbrežnej zóny. Stavebný zásah zhorší samočistiacu schopnosť vody,

zmení sa dôležitá korytotvorná činnosť toku a v konečnom dôsledku sa zmení súčasný vzhľad a charakter krajinný hodnotnej tiesňavy. Absolútne sa tým degraduje celý biotop a zlikviduje sa atraktivnosť tohto vyhľadávaného rybárskeho revíru.

Kde všade na Slovensku zaznamenali ichtyológovia po spustení vodných elektrární zmeny v migrácii rýb a druhovom zložení?

– Bolo to nielen na všetkých dielach Vážskej kaskády, ale aj po spustení malých vodných elektrární na ostatných slovenských vodných tokoch.

Neovplyvní nová vodná nádrž Nezbudská Lúčka Starhrad aj klimatické pomery v oblasti?

– Myslím si, že to nemožno vylúčiť. Tieto vplyvy sú všeobecne známe nielen z meraní klimatológov z ostatných regiónov Slovenska, kde pribudli vodné nádrže, ale aj zo zahraničných skúseností.

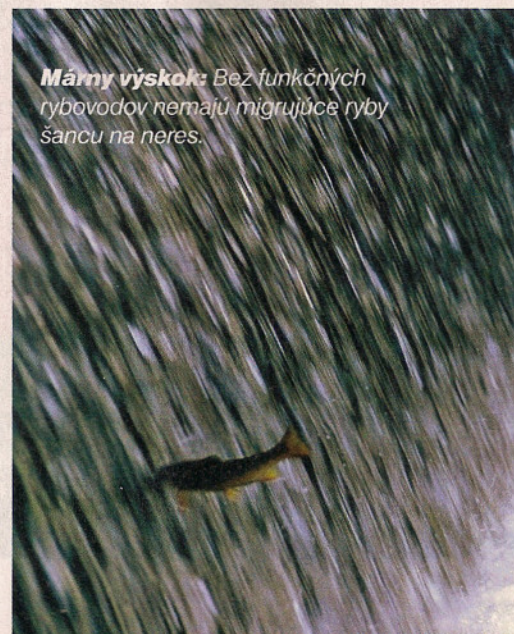
Nie sú rybári proti výstavbe iba preto, že chcú chytať na Váhu napríklad hlavátky? Nie je dnešný odpor rybárov proti energetikom motivovaný iba loveckým egoizmom rybárov na úkor rozvoja služieb, zamestnanosti, cestovného ruchu a turistiky v regióne?

– To v žiadnom prípade. Slovenský rybársky zväz je združenie občanov, ktorých spája spoločný záujem práve pri rozvoji re-

kreačnej turistiky, najmä vďaka rôznym formám rybárstva. Staráme sa o využívanie rybárskeho práva v súlade so zákonom o rybárstve, v súlade s ochranou prírody a životného prostredia, s dôrazom na ekológiu vôd a zachovanie pôvodného prírodného bohatstva, zachovanie genofondu rýb.

Prečo nerieši problém migrácie rýb výstavba rybovodov? Sú zbytočné?

– Kdeže, nie sú vôbec zbytočné. Naopak. Funkčné rybovody sú však projekčne náročné

Mámy výskok: Bez funkčných rybovodov nemajú migrujúce ryby šancu na neres.

vodné stavby, ktoré sú určené vždy na migráciu konkrétnych rýb či iných vodných organizmov. Pri projektovaní rybovodov treba preto dôsledne zohľadňovať, akému druhu rýb musí rybovod slúžiť. Nejestvuje absolútne univerzálny rybovod. Každá ryba migruje inak. Preto sú v projekte dôležité špecifické parametre, konfigurácia a rozmiestnenie týchto stavieb na prehradenom toku, aby bol funkčný rybovod akoby ušitý vždy na mieru pre viaceré druhy, ktoré náhradnú vodnú cestu dokážu akceptovať aj využívať. Takže väčšina rybovodov je na území Slovenska nefunkčná. Niektoré sú síce funkčné, ale iba pre niektoré druhy rýb alebo pre zdatné jedince. Pri znefunkčnení rybovodov zohráva negatívnu úlohu najmä nesprávna manipulácia s vodou, keď energetici a vodohospodári porušujú zásady schváleného manipulačného poriadku.

Ak jestvujúce rybovody nespĺňajú svoje poslanie, čo navrhujete?

– Veľkým prínosom pre spoločnosť by bolo, ak by sa zastavil módny ošial pri súčasnej výstavbe malých vodných elektrární. Vzhľadom na celospoločenské prínosy preto navrhujeme, aby sa ich budovanie lokalizovalo iba na niektorých existujúcich migračných bariérach. To by bolo rozumné.

Môžu vodohospodári a energetici napríklad Vážsku kaskádu zahusťovať ďalšími vodnými dielami bez akéhokoľvek stavebného a rozumného obmedzenia?

– Žiaľ, neviem o stavebnej uzávere na kaskáde. Nielen podľa môjho názoru je to nesprávna stratégia. Pri tomto investičnom trende hrozí totiž veľa reálnych rizík dokonca aj z pohľadu vodohospodárov.

Teraz na Vážskej kaskáde usilovne lobujú energetici za výstavbu ďalšej vodnej elektrárne Nezbudská Lúčka Starhrad.

Prečo sa vodohospodársky a energetický potenciál Váhu prehodnocuje na úkor diverzifikácie prírody a ochrany krajiny?

– Myslím si, že táto investícia je rýdzou súkromným biznisom. Presadzovanie stavby dokumentuje rezortný egoizmus a hovorí o nerešpektovaní prirodzených hodnôt. A to je vlastne aj odpoveď.

Kde všade, nielen na Váhu, ale aj na iných slovenských tokoch, hrozí výstavba ďalších nových vodných elektrární s akumuláciou a spomaleným prúdením vôd?

– Súkromní investori sa u nás zamerali na praktické využitie potenciálu všetkých významnejších vodných tokov. Najzaujímavejšie profily z energetického hľadiska sú však neobsadené kapacity na rieke Váh pri Strečne, od Kralovian po vyrovnávaciu vodnú nádrž v Bešeňovej, ale dokonca aj na riekach, ako je Orava, Hron a Laborec. V súčasnosti bolo vydané povolenie na výstavbu malej vodnej elektrárne Hronská Dúbrava na rieke Hron, kde určite využijeme opravný prostriedok smerujúci na zastavenie výstavby. Takisto evidujeme enormný záujem o profil v úseku medzi Zvolenom a Banskou Bystricou, o profil Šášovské Podhradie, Žiar nad Hronom. Dokonca ide aj o päť profilov na rieke Slaná. Ďalej na Váhu, okrem Strečna aj pod sútokom Oravy s Váhom pri Kralovanoch. A tiež pri Sereďi a Hlohovci. Na Laborci si energetici vyhládli Strážske a Humenné. Na Hnilci profil v Prakovciach. Na Bodrogu v Ladmovciach. Okrem týchto však spomeniem aj dva zámery na výstavbu malých vodných elektrární, ktoré naša organizácia určite podporí. Lenže iba za predpokladu, že investor vybuduje aj funkčný rybovod. V tomto prípade je to projekt malej vodnej elektrárne na vodných stupňoch Jamborov prah na rieke Váh nad Ružomberkom a na vodnom stupni Šáľková na rieke Hron pri Banskej Bystrici.

Zhovárať sa: IGOR TURANEČ

Optima
TOUR

ZAŽITE S NAMI TÚ NAJLEPŠIU
RYBAČKU V NÓRSKU

CENA ZÁJAZDU **16 300 Sk** / OSOBA

CK OPTIMA TOUR adresa Romanova 38, 851 02 Bratislava tel. 02/63533742 fax 02/63533741 mobil 0905392558, 0905322733 e-mail optimatour@optimatour.sk web www.optimatour.sk